

Одлука о проглашењу Закона о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине.

Користећи се овлашћењима дата Високом представнику чланом V Анекса 10 (Споразума о имплементацији цивилног дијела Мировног уговора) Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, према којем је Високи представник коначни ауторитет у земљи у погледу тумачења наведеног Мировног уговора; и посебно узевши у обзир члан II 1. (д) истог Споразума према којем Високи представник "пружа помоћ, када то оцијени неопходним, у изналагању рјешења за све проблеме који се појаве у вези са цивилном имплементацијом";

Позивајући се на став XI 2 Закључака Савјета за имплементацију мира које се састало у Бону 9. и 10. децембра 1997. године, у којем је Савјет за имплементацију поздравио намјеру Високог представника да искористи свој коначни ауторитет у земљи у погледу тумачења Споразума о цивилној имплементацији Мировног уговора да би помогао у изналагању рјешења за проблеме, како је претходно речено, "доношењем обавезујућих одлука, када то буде сматрао неопходним," у вези са одређеним питањима, укључујући (у складу са подставом (ц) овог става) и "друге мјере у сврху осигурања имплементације Мировног споразума на читавој територији Босне и Херцеговине и њених ентитета";

Констатирајући да је од оснивања Савјет за имплементацију мира константно наглашавао да је слобода изражавања кључни корак у развоју демократских институција, као и да она представља камен темељац демократије;

Позивајући се на чињеницу да је Савјет за имплементацију мира у својој Декларацији, коју је донио у Мадриду у децембру 1998. год., нагласио потребу за координацијом у стварању неопходног правног оквира који би омогућио новинарима да професионално и самостално раде у сигурном окружењу, чиме би се наставила настојања Високог представника и Организације за сигурност и сарадњу у Европи усмјерена на заштиту и унапријеђивање слободе медија;

Узимајући у обзир да је у складу са захтјевима Савјета за имплементацију мира као и због неуспјеха државних и ентитетских органа власти да усвоје одговарајуће законе о заштити слободе изражавања и слободе кретања новинара, Високи представник донио Одлуку о слободи информисања и укидању кривичне казне за клевету и увреду (Службени гласник Босне и Херцеговине 14/99);

Надање узимајући у обзир да је поменута Одлука укинула затворску казну за клевету и увреду у ентитетским кривичним законима, те да је налагала да оба ентитета усвоје потребне законе који би успоставили процесне могућности у грађанском поступку за клевету и увреду у складу са Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода, те да укину одговарајуће одредбе кривичног закона у оба ентитета након усвајања закона као дијела грађанског права;

Констатирајући да је Савјет за имплементацију мира у Анексу своје Декларације из маја 2000. год. захтијевао од органа власти Босне и Херцеговине да одмах покрену усвајање закона који ће обезбиједити јавности право на приступ информацијама као и на пружање информација, односно Закона о слободи приступа информацијама и Закона о заштити од клевете;

Позивајући се надаље на чињеницу да је након поменуте Одлуке, радна група састављена од домаћих и међународних стручњака, под заједничким водством Организације за сигурност и сарадњу у Европи и Уреда Високог представника, припремила нацрте закона о заштити од клевете за оба ентитета;

Позивајући се на чињеницу да је Народна скупштина Републике Српске у јулу 2001. год. разматрала и усвојила закон према припремљеном нацрту (Службени гласник Републике Српске 37/01), али да закон није усвојен у Федерацији унаточ чињеници да је закон већ био у облику приједлога у Парламенту Федерације Босне и Херцеговине;

Констатирајући да су се Влада Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсман Федерације Босне и Херцеговине, Уред Високог представника и Организација за сигурност и сарадњу у Европи неколико пута састали током задњих десет (10) мјесеци да би расправили поновно покретање процеса усвајања нацрта закона, након чега је Влада усвојила поменути нацрт;

Надаље констатирајући да Парламент Федерације Босне и Херцеговине није усвојио закон у верзији коју је Влада усвојила и доставила Парламенту;

Позивајући се на чињеницу да су горе поменути Омбудсман и Координација новинарских удружења Босне и Херцеговине јавно позвали на усвајање нацрта закона у Федерацији Босне и Херцеговине;

Узимајући у обзир неприхватљиву разлику у правном систему два ентитета везано за кривичну одговорност за клевету, те као последицу тога дискриминацију над грађанима Федерације Босне и Херцеговине;

Имајући у виду скорашње мјере које су ентитети предузимали у циљу успостављања једнакости кроз уставне промјене, те констатирајући да је неприхватљиво да грађани Федерације Босне и Херцеговине буду у неповољном положају у односу на грађане Републике Српске;

Узимајући у обзир и имајући у виду све претходно поменуте чињенице, Високи представник доноси слиједећу:

ОДЛУКУ

Којом се проглашава Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине.

Овим се проглашава Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине у тексту који слиједи и који чини саставни дио ове Одлуке.

Овај Закон ступа на снагу у складу са чланом 17. истог закона, али на привременој основи док Парламент Федерације Босне и Херцеговине не усвоји исти закон у одговарајућем облику, без измјена и допуна и без постављања било каквих услова.

Ова Одлука одмах ступа на снагу и бит ће одмах објављена у Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине.

Сарајево, 1. новембар 2002. год.

Paddy Ashdown

Високи представник

Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине

Циљ закона

Члан 1.

Овим законом уређује се грађанска одговорност за штету нанесену угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница идентификавањем тог правног или физичког лица трећем лицу.

Принципи који се остварују законом

Члан 2.

Уређивањем грађанске одговорности из члана 1. овог закона жели се постићи да:

а) право на слободу изражавања, зајамчено Уставом Федерације Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода ("Службени гласник БиХ", број 6/99) представља један од битних основа демократског друљтва, посебно када се ради о питањима од политичког и јавног интереса; б) право на слободу изражавања штити садржај изражавања, као и начин на који је изнесен и не примјењује се само на изражавања која се сматрају похвалним или неувредљивим, него и на изражавања која могу увриједити, огорчити или узнемирити; в) средства јавног информисања имају значајну улогу у демократском процесу као јавни проматрачи и преносиоци информација јавности.

Тумачење

Члан 3.

Овај Закон се тумачи на такав начин да се примјеном његових одредби у највећој мјери обезбјеђује принцип слободе изражавања.

Значење назива који се користе у закону

Члан 4.

Називи који се користе у овом закону имају слиједећа значења:

а) изражавање - свака изјава, а нарочито сваки усмени, писмени, аудио, визуелни или електронски материјал без обзира на садржај, облик или начин изношења или проношења; б) јавни орган - орган односно правно лице у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација) и то:

- орган законодавне власти, - орган извршне власти, - орган судске власти, - орган управе, - правно лице са јавним овлашћењима које је основано у складу са законом, - правно лице које је у власништву или под контролом Федерације, кантона, општине или града или над чијим радом јавни орган врши надзор.

б) јавни службеник - свако лице које је запослено у јавном органу;

г) клевета - радња изношења штете угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница идентификовањем тог физичког или правног лица трећем лицу.

Оквир дјеловања закона

Члан 5.

(1) Овај закон примјењује се на захтјеве за накнаду штете због клевете, без обзира како је захтјев означен.

(2) Јавном органу није дозвољено да поднесе захтјев за накнаду штете због клевете.

(3) Јавни службеник може приватно и искључиво у личном својству поднијети захтјев за накнаду штете због клевете.

Одговорност за клевету

Члан 6.

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистините чињенице, идентификујући то правно односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету. (2) За клевету изенесену у средствима јавног информисања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ставова 1. и 2. овог члана (у даљем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пронијело изражавање неистините чињенице.

(4) Када се изражавање неистините чињенице односи на питања од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету изазвану изношењем или проношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

(5) Стандард одговорности из става 4. овог члана примјењује се и ако је оштећени јавни службеник или је био јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако, према општем схватању јавности, врши значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.

(6) Када се изражавање неистините чињенице односи на умрло лице, наследник првог реда тог лица може поднијети захтјев, у смислу овог закона, под условом да је такво изражавање нанијело штету угледу наследника.

Изузеци од одговорности

Члан 7.

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у небитним елементима; б) ако је штетник по закону обавезан да износи или проноси изражавање или је износио односно проносио изражавање у току законодавног, судског или управног поступка; ц) ако је изношење односно проношење изражавања било разумно.

(2) Приликом доношења одлуке из разлога предвиђених у тачки ц) става 1. овог члана суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито:

- начин, облик и вријеме изношења или проношења изражавања, - природу и степен проузроковане штете, - добронамјерност и придржавање штетника опште прихваћених професионалних стандарда, - пристанак оштећеног, - вјероватност настанка штете и у случају да изражавање није изнесено или пронесено, - чињеницу да ли изражавање представља објективну и тачну информацију о изражаваљу других лица, - те да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или на питања од политичког или јавног значаја.

Обавеза ублажавања штете

Члан 8.

Оштећени је дужан да подузме све потребне мјере да ублажи штету узроковану изражавањем неистините чињенице, а нарочито да штетнику поднесе захтјев за исправку тог изражавања.

Заштита повјерљивих извора

Члан 9.

(1) Новинар и друго физичко лице које је редовно или професионално укључено у новинарску дјелатност тражења, примања или саопштавања информација јавности, које је добило информацију из повјерљивог извора има право да не открије идентитет тог извора. Ово право укључује и право да не открије било који документ или чињеницу који би могли разоткрити идентитет извора, а нарочито усмени, писмени, аудио, визуелни или електронски материјал. Право на неоткривање идентитета повјерљивог извора није ни под каквим околностима ограничено у поступку који се води у смислу овог закона.

(2) Право на неоткривање идентитета повјерљивог извора има и свако друго физичко лице које учествује у поступку у смислу овог закона, а које као резултат свог професионалног односа са новинаром или другим лицем у смислу става 1. овог члана, сазна идентитет повјерљивог извора информација.

Обештећење

Члан 10.

(1) Обештећење треба да буде у сразмјери са нанесеном штетом угледу оштећеног и одређује се искључиво ради накнаде штете. Приликом одређивања обештећења суд је дужан да цијени све околности случаја, а нарочито све мјере које је подузео штетник ради ублажавања штете, као што су:

- објављивање исправке и опозивање изражавања неистините чињенице или извињење; - чињеницу да је штетник стекао новчану корист изношењем или проношењем тог изражавања, као и - чињеницу да ли би износ додјелене штете могао довести до великих материјалних потешкоћа или стечаја штетника.

(2) Судска мјера о забрани или ограничавању изношења или проношења изражавања неистините чињенице није дозвољена прије објављивања тог изражавања.

(3) Привремена судска мјера о забрани проношења или даљњег проношења изражавања неистините чињенице може се одредити само ако оштећени са највећом сигурношћу може учинити вјероватним да је то изражавање проузроковало штету његовом угледу и да ће оштећени трпјети непоправљиву штету као резултат проношења или даљњег проношења тог изражавања. Стална судска мјера о забрани проношења или даљњег проношења изражавања неистините чињенице може се односити само на одређено изражавање за које је утврђено да је клеветничко и на одређено лице за које је утврђено да је одговорно за изношење или проношење тог изражавања.

Мирење странака

Члан 11.

Чим суд процјени да су се стекли увјети, испитат ће могућност мирења странака.

Рокови застарјелости

Члан 12.

(1) Рок за подношење захтјева за накнаду штете у смислу овог закона износи три (3) мјесеца од дана када оштећени сазна или је требао сазнати за изражавање неистините чињенице и за идентитет штетника и тај се рок ни у ком случају не може продужити након истека једне (1) године од дана када је то изражавање изнесено трећем лицу.

(2) Ако оштећени умре након почетка али прије окончања поступка, његов наследник првог реда може наставити поступак у име умрлог ако поднесе захтјев суду у року од три (3) мјесеца од дана смрти оштећеног и изјави да жели наставити поступак.

Надлежни суд

Члан 13.

За захтјев за накнаду штете због клевете изнесене у средствима јавног информисања надлежан је кантонални суд.

Ефикасност судске заштите

Члан 14.

(1) Поступак по тужбама за накнаду штете због клевете изнесене у средствима јавног информисања сматра се хитним.

(2) Суд је дужан поступити по тужби за накнаду штете због клевете изнесене у средствима јавног информисања у року од тридесет (30) дана од дана пријема тужбе у надлежни суд.

Однос овог закона према другим законима

Члан 15.

У односу на питања која нису уређена овим законом, примјењују се одговарајуће одредбе закона којим су уређени облигациони односи, Закона о парничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", број 42/98 и 3/99) и закона којим је уређен извршни поступак у Федерацији Босне и Херцеговине.

Прелазне одредбе

Члан 16.

(1) Обустављају се сви кривични поступци започети према Глави ЦЦ, Кривична дјела против части и угледа (чланови од 213. до 220.) Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине до дана ступања на снагу овог закона.

(2) Даном ступања на снагу овог закона обуставља се извршење кривичних санкција које су изречене правоснажном пресудом за кривична дјела из горе поменутих чланова Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине.

(3) Оштећени има право да у року од три (3) мјесеца од дана обустављања кривичног поступка из става 1. овог члана, односно од дана обустављања извршења кривичних санкција из става 2. овог члана поднесе захтјев за накнаду штете у смислу овог закона, ако тај захтјев испуњава увјете прописане овим законом.

(4) Парнични поступак који се односи на питања уређена овим законом, који је покренут и није правоснажно окончан до дана ступања на снагу овог закона, наставит ће се у складу са законом који је био на снази у вријеме покретања поступка, ако то није на штету туженог.

Ступање на снагу

Члан 17.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".